

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Explicatur necessitas antecedens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

nisi metaphoricè talem : nam propriè & simpliciter efficax non est, quod est simpliciter impedibile suoque effectum frustrari potest : sed omnis

suasio, quæ sit per propositionem alicujus objecti particularis, est talis : ergò.

ARTICULUS III.

An prædeterminatio tollat Libertatem?

SUMMARI A.

1. Exponitur necessitas absoluta & conditionalis.
2. Necessitas suppositionis non semper obest libertati.
3. Quid sit necessitas antecedens.
4. D. Anselmus nomine necessitatis antecedentis non intelligit omnem illam, quæ oritur ex suppositione antecedenti.
5. Sed quæ orta ex causis naturalibus non relinquit locum indifferentiæ.
6. Nostræ libertatis radix remota & proxima.
7. Concordia prædeterminationis cum libertate ex sententia D. Augustini. 8. Prosperi. 9. & Doctoris Angelici.
10. Et ex ratione ostenditur.
11. Solvitur objectio necessitatis antecedentis ex S. Anselmo.
12. Inimpeabilitas antecedentis non semper infert necessitatem.
13. Calvinus inepta illatio necessitatis ex inimpeabilitate divine causalitatis.
14. Prædeterminatio tollit indifferentiam potentialem non actualem.

S. I.

Explicatur necessitas antecedens.

Inter potissima argumenta, quibus physica prædeterminatio impugnatur, est illatio absurdi, quod illa posita tolleretur libertas arbitrii, & fatalis cujusdam necessitatis jugum creaturæ rationali imponeretur. Postquam igitur ex natura entis primi, ex intrinseca & essentiali dependentia causæ secundæ & effectûs creati à causa prima, tanquam à priori necessitatem physicæ prædeterminationis deduximus, illam cum arbitrii libertate concordare, & Adversariorum fundamentis occurrere, operæpretium erit. Pro quo

Notandum est primò. Necessitatem dividi in absolutam seu simpliciter, & in conditionalem, seu ex suppositione, & secundùm quid. Absoluta est, quæ oritur ex necessariâ habitudine extremorum ad invicem, uti necesse est hominem esse animal rationale, & totum esse majus sua parte. Conditionalis est quæ oritur ex suppositione alicujus tertii; sicut non est absolute necesse Socratem moveri, est tamen necesse illum moveri, ex suppositione quod currat. Prior necessitas Angelico Doctori est necessitas consequentis; posterior est necessitas consequentiæ.

Ex his prima, videlicet absoluta necessitas, semper præjudicat libertati, quia ubi est necessaria habitudo extremorum ad invicem, non relinquitur locus indeterminationi & indifferentiæ. Necessitas verò suppositionis non semper officit libertati, veluti ex DD. Augustini & Thomæ

Aquinat. doctrina clarè deducitur : nam ille in *Enchirid.* c. 103. inquit : *Nullus sit saluum, nisi quem DEUS voluerit.* Quem locum explanans Doctor Angel. 1. p. q. 19. a. 8. ad 1. dicit : *Per illud verbum Augustini intelligenda est necessitas in rebus volitis à DEO non absoluta, sed conditionalis : necesse est enim hanc conditionalem veram esse : Si DEUS hoc vult, necesse est hoc esse.* Similia habet in 1. dist. 47. a. 1. ad 2. Hujus ratio est : quod potest aliquid necessariò inferri & sequi ex suppositione, quæ sit causaliter vel formaliter libera, h. e. vel causativa ipsius : sed neutra suppositio tollit libertatem ; ergo necessitas ex suppositione non semper tollit libertatem. Major probatur : Ex suppositione, quod quis efficaciter intendat finem, necessariò sequitur electio medii unice necessarii, & tamen electio medii est libera, & potest esse meritoria. Item ex hypothesi, quod se homo liberè determinaverit ad cursum, sequitur necessariò, quod moveatur, & tamen liberè movetur : ex suppositione, quod DEUS aliquid sciat vel fieri velit, necesse est illud esse vel fieri, ut supr. ex S. D. vidimus ; & tamen fit aliquando contingenter & liberè. Ergò quod necessitas ex suppositione vel liberè causata non obstat libertati, libenter ab omnibus conceditur : quod suppositio libertatem causans eandem non impediatur, videtur æquè certum ; quia per quod aliquid ponitur & perficitur, per illud non destruitur ; sed suppositio, quæ causat libertatem, illam ponit & perficit : ergò non destruit.

Notandum secundò. Necessitatem, juxta communem doctrinam Theologorum desumptam è D. Anselmo in 1. 2. *Cur DEUS homo?* c. 18. dividi in *Antecedentem*, & *consequentem*, quarum illa admittit libertatem, non ista. Necessitas omnis, orta ex naturali connexionem causarum ac terminorum, est antecedens, ideoque contraria libertati : uti e contra omnis illa, quæ oritur ex suppositione alicujus effectûs impedibilis & consequentis liberam hominis determinationem, est consequens & innoxia libertati ; At verò, an necessitas proveniens ex aliqua suppositione inimpeabili & antecedente liberam nostræ voluntatis determinationem, hoc ipso sit necessitas antecedens, non ita liquet, affirmantibus scientiæ mediæ patronis, contradicentibus Thomistis, & Catholicis fautoribus prædeterminationum.

Quod atinet ad mentem D. Anselmi, is certè nomine necessitatis antecedentis non potuit intelligere omnem illam, quæ ortum trahit ex aliqua suppositione antecedente determinationem liberam voluntatis. ab eaque inimpeabili. Nam ipsæmet loc. cit. asserit, necessitatem, quæ oritur

ex

ex suppositione divinæ voluntatis, non tollere libertatem à nostris actibus. Ita enim inquit: *Quando DEUS vult effectum sequi voluntatem. tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult.* Ubi primò ponit necessitatem conditionalem, secundò libertatem, ac tertio quidem suppositionem divinæ voluntatis antecedentem, & inimpedibilem. Dubitas de hoc ultimo? At non dubitat Angelicus Doctor, qui in 1. p. q. 19. a. 8. hanc ipsam suppositionem antecedentem, tacito Anselmi nomine, per modum objectionis sibi tertio loco proponit, ita loquens: *Illud, quod habet necessitatem NB. ex priori, est necessarium absolute, sicut animal mori est necessarium; quia est ex contrariis compositum: sed res creata comparatur ad voluntatem divinam, sicut NB. ad aliquid prius. Omnis autem conditionalis vera est necessaria: sequitur ergo, quòd omne, quod DEUS vult, sit necessarium absolute.* Hoc est ipsissimum argumentum, quod ex autoritate D. Anselmi nobis opponunt Adversarii, cui, ut ad ipsorum mentem satisfaceret, debuisset negare minorem, quòd res creatæ liberæ, h. e. actus liberi & determinatio voluntatis creatæ comparentur ad divinam voluntatem, tanquam ad aliquam suppositionem antecedentem. Verùm ipse longè aliter respondit ad 3. ita dicens: *quòd posteriora habent necessitatem à prioribus (ecce suppositionem priorem, antecedentem!) secundum modum priorum, unde & ea, quæ sunt à voluntate divina, talem necessitatem habent, qualem vult DEUS ea habere, (quia nempe omnipotentissima DEI voluntas non tantum continet virtute & causat actum, sed & modum ac libertatem ipsius) scilicet vel absolute, vel conditionatam tantum, & sic non omnia sunt necessaria absolute.*

5. Quam igitur necessitatem antecedentem intelligit D. noster Anselmus? Illam, quæ ex causis naturalibus orta, facit causam secundam absque rationis indifferentia, consensu, & deliberatione operari: sive deinde hæc necessitas sit absoluta, sive ex aliquâ suppositione proveniens: nam si v. g. ex suppositione eclipsis naturaliter sequatur mors hominis, etsi hæc necessitas sit ex suppositione, erit nihilominus antecedens; quia hæc suppositio infert naturalem determinationem sine rationis deliberatione. Hæc mens D. Anselmi colligitur ex ipsiusmet verbis & allato exemplo de motu cæli. *Necessitas, inquit, præcedens causat necessitatem, sicut necesse est cælum volvi: præcedens & efficiens necessitas est, cælum volvi: quia necesse est ut volvatur.* Et post pauca: *Violentia naturalis conditionis cogit cælum volvi, te verò nulla necessitas facit loqui.* Suppositio verò divinæ voluntatis & prædeterminationis necessitatem antecedentem inducere nequaquam potest, ut præter alia loca quàm plurima, luculenter in L. de corr. & grat. c. 14. indicat D. Augustinus: *Cui volenti, inquit, salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium.* (Hic exhibetur necessitas suppositionis, sive infallibilitas actus ex suppositione quòd DEUS velit) *sic enim velle, vel nolle in volentis, aut nolentis est potestate, (indicat concordiam huius suppositionis cum libertate) ut divinam voluntatem non impediatur, (declarat in-*

impedibilitatem & antecedentiam suppositionis) *nec superet potestatem.* In eundem sensum paulò post: *Non est itaque dubitandum voluntati DEI, qui in cælo & in terra omniaque cuncte voluit, fecit, (ecce prioritatem causalitatis!) & qui etiam illa, quæ futura sunt, fecit, humanas voluntates (en infallibilitatem!) non posse resistere, quo minùs faciat ipse, quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus, quod vult, facit.* Tandem in fine capituli: *DEUS, inquit, magis habet in potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas.* Ex quo ultimo D. Augustini pronuntio scilicet argumentari: voluntas causæ primæ magis influit in actum liberum, eumque tam parùm impedit à liberatione & indifferentiâ, (quia magis habet in sua potestate, &c.) quàm voluntas causæ secundæ; sed suppositio voluntatis, seu determinationis factæ à causâ secundâ non facit actum antecedenter sed tantum consequenter necessarium; ergò & suppositio voluntatis, seu determinationis à voluntate DEI non causat necessitatem antecedentem sed consequentem.

Notandum tertio. Radicem nostræ libertatis, esse duplicem; unam extrinsecam & remotam, nempe efficaciam divinæ voluntatis, cuncta creata non tantum secundum substantiam, sed etiam omnem suum modum & perfectionem attingentis; alteram proximam & intrinsecam, quæ est indifferentia cognitionis. Ratio primæ radicis, ut in Tract. de DEO advertimus, est quòd voluntas divina, juxta D. August. *liberrima, invictissima, fortissima,* sit prima radix & causa omnis creatæ perfectionis, infinitæ efficaciter se profundens totum ens & omnes ejus differentias, ita ut ex ipsa voluntate divina originetur necessitas & contingencia in rebus, inquit S. D. in 1. perih. lect. 14. nec alia radix contingentie sit assignabilis, ut loc. cit. dixit. Ratio secundæ radicis est, quòd voluntas tanquam cæca potentia in tantum potest habere, quòd in operando sit determinata, vel indifferentis, in quantum regitur determinatâ, vel indifferenti cognitione: ergò proxima & intrinseca radix, est quæ promanat libertas voluntatis, est cognitio indifferens. His ita præliminariter positis plena est ad nostram assertionem via.

§. II.

Prædeterminatio non tollit libertatem.

CONCLUSIO. *Prædeterminatio non tollit, sed causat actualem libertatem voluntatis.* Et hoc sanè evincunt autoritates SS. Augustini & Thomæ Aquinatis pluries relatæ. Si enim juxta D. August. modò cit. *DEUS magis habet in suâ potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas,* perfectius dominium DEO convenit in actus creatæ voluntatis, quàm ipsi homini: ergò, si ratione dominii in suos actus voluntas se ipsam determinando & applicando non destruit sed causat actualem libertatem, etiam vi infinitè perfectioris dominii DEUS humanam voluntatem determinando & applicando non destruit sed perficit & causat actualem libertatem.

Accedat Magistro Discipulus D. Prosper. quib. 1. 2. de voc. gen. c. 72. ita loquitur: *Omne voluit DEUS velle, voluerunt, quia ad obedientiam*